

FALKÖPING
KOMMUNEN

HJO

SKARA

TIBROLI

Riktlinjer för serveringstillstånd

KAS

Kommungemensam Alkoholhandläggning i Skaraborg

Antagen av kommunfullmäktige i Gullspångs kommun

2015-10-26, § 193

Dnr: KS 2015/399

Revisionsdatum:
2014-11-19

Innehållsförteckning

Riktlinjer för serveringstillstånd.....	4
1. Inledning	4
2. Bakgrund.....	4
3. KAS riktlinjer för alkoholservice	4
4. Mål med riktlinjerna	5
5. Riktlinjer vid ansökan	5
6. Handläggningstider	6
7. Avgifter.....	7
8. Kunskapsprov	8
9. Remissyttranden.....	8
10. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd	10
10.1 Serveringstider.....	10
10.2 Serveringstid efter 01:00	10
11. Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet	12
12. Kökskrav och matutbud	12
13. Alkohol fria alternativ	13
14. Uteserveringar.....	13
15. Gemensamt serveringsutrymme	14
16. Arenorna och tillhörande restauranger	14
17. Tillfälligt utökade serveringstider	14
18. Pausservering	14
19. Serveringstillstånd för cateringföretag.....	15
20. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten och slutna sällskap	15
21. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten	15
22. Tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap	16
23. Utbildning i ansvarsfull alkoholservice	16
24. Riktlinjer vid tillsyn	17
24.1 Ordning och nykterhet	17
25. Kommunens tillsynsverksamhet	17
26. Tillsynsavgifter	18
26.1 Självkostnadsprincipen.....	19
26.2 Likställighetsprincipen	19
Riktlinjer för folkölsförsäljning	20
1. Anmälningsskyldighet	20
2. Regler vid försäljning av folköl	20
2.1 18-årsgräns	20
2.2 Langning.....	21
2.3 Berusade personer	21
2.4 Alternativa drycker.....	21
3. Övriga regler	21
4. Information och stöd till personal	21
5. Tillsynsansvar	21
6. Avgift.....	21

7. Egenkontrollprogram	22
8. Sanktioner vid lagöverträdelser	22

Bilaga 1. Tabell handläggningstider

Bilaga 2. Tabell taxor

Riktlinjer för serveringstillstånd

1. Inledning

Lagstiftaren anser att det är av stor vikt att kommunerna har noggrant utformade riktlinjer som innehåller redogörelser både för vad som gäller enligt alkohollagen (2010:1622) och anslutande föreskrifter samt vilka hänsyn till lokala förhållanden som kommunen tar vid tillståndsgivningen.

Folkhälsoinstitutet har tagit fram en modell för hur dessa riktlinjer ska utformas vilken ligger till grund för dessa riktlinjer.

2. Bakgrund

Innan den gamla alkohollagen (1994:1738) trädde i kraft var kommunerna remissinstans till länsstyrelserna som fattade besluten. Det innebar att en kommun kunde hindra länsstyrelsen från att bevilja en ansökan om serveringstillstånd om man inte ville ha en viss etablering i kommunen

För att ge kommunerna en möjlighet att även fortsättningsvis kunna utforma en tillståndsbegränsande politik i den egna kommunen innehöll den gamla alkohollagen en särskild bestämmelse. Regeringen ansåg att det fanns anledning att göra en precisering så att tillståndsprövningen förutom bedömningar av sökandens och serveringsställets lämplighet också omfattade en bedömning av riskerna för att en etablering kunde befaras medföra olägenheter från alkoholpolitisk synpunkt. Efter att bestämmelsen senare ändrats innebar den en bedömning av om serveringen kunde befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. I och med den nya ordningen skulle alla avslagsbeslut motiveras av kommunerna och besluten gick att överklaga till förvaltningsdomstol. I propositionen till den gamla Alkohollagen fick kommunerna uppdraget att ha alkoholpolitiska program med de kriterier kommunen avsåg att tillämpa. Bestämmelsen har nu kompletterats med ett tillägg som särskilt framhåller serveringsställets belägenhet. Vad som avses är geografisk belägenhet, t.ex. att lokalen är belägen i ett bostadsområde, vid en skola eller fritidsgård, nära ett boende för missbrukare eller ungdomar: det vill säga särskilt utpekade miljöer som typiskt sett innebär risker för uppkomsten av olika alkoholrelaterade olägenheter (prop. 2009/10:125, s. 98).

3. KAS riktlinjer för alkoholserving

En ny alkohollag trädde i kraft den 1 januari 2011. Mot bakgrund av detta har riktlinjerna reviderats och uppdaterats för att anpassa till det nya regelverket.

Mot bakgrund av att alkohollagen är en skyddslagstiftning, där sociala hänsyn alltid ska prioriteras framför näringspolitiska har vid översynen av riktlinjerna särskilt beaktats serveringstidernas inverkan på våld i offentlig miljö samt på folkhälsan. Tillgänglig statistik och en stor del av den forskning som finns visar på ett samband mellan sena serveringstider och ökat våld.

Vid beviljande av serveringstider efter den så kallade normaltiden klockan 01:00 gäller därför särskilda villkor för alkoholserving.

4. Mål med riktlinjerna

Att bidra till en bättre folkhälsa i avseende exempelvis minskad överkonsumtion av alkohol. Här bör särskilt fokus riktas mot ungdomar och unga vuxna för att bidra till att motverka risk- eller missbruk av alkohol senare i livet.

Riktlinjerna avser även att bidra till att tydliggöra sambandet mellan matserving och alkoholserving.

Att verka för fler alkoholfria ungdomsmiljöer och ungdomsarrangemang.

Att bidra till att tillstånd endast beviljas seriösa entreprenörer, samt att se till att de invånare som söker tillstånd bemöts på ett professionellt, tydligt och enhetligt vis.

5. Riktlinjer vid ansökan

En ansökan om serveringstillstånd bedöms utifrån Alkohollagens (2010:1622) (AL) krav. Av 8 kap 12 § AL framgår att servering endast får meddelas den som visar att han med hänsyn till sina personliga och ekonomiska förhållanden är lämplig att utöva verksamheten. Av 8 kap 15 § AL framgår att serveringen ska ha ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahålla lagad eller på annat sätt tillredd mat.

Serveringsstället ska vara lämpligt för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt.

Av AL 8 kap 17 § framgår att serveringstillstånd får vägras även om de grundläggande kraven om lämplighet och lokal är uppfyllda om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. Det finns alltså ingen generell "rätt" att få serveringstillstånd. Kommunen ska bedöma om serveringen kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

En ansökan om stadigvarande serveringstillstånd får inte bifallas utan att polismyndighetens yttrande har inhämtats. Polismyndighetens yttrande ska även inhämtas när det gäller tillfälliga arrangemang till allmänheten.

Polismyndighetens yttrande om ordningsläget i området för den tilltänkta etableringen och miljöförvaltningens bedömning av risken för att störningar uppkommer för närboende ska tillmätas stor vikt i tillståndsprövningen. Detta är särskilt viktigt vid prövning av serveringstid utanför den så kallade normaltiden kl. 11.00 – 01.00.

Restaurangens inriktning är avgörande vid etablering i områden med en hög brottslighet. Berusningsdrickande och användande av droger går erfarenhetsmässigt ofta hand i hand med viss inriktning och profil – exempelvis utpräglade, så kallade, nöjesrestauranger. I sådana områden kan etablering av restauranger med främst inriktning på att servera mat förordas.

KAS beviljar ingen servering före klockan 11:00. Inga serveringstider efter den så kallade normaltiden klockan 01:00 bör ges i sådana områden där risk för ordningsstörningar eller störningar för närboende redan föreligger. Därutöver förordas provotider i dessa områden

såväl vid medgivande av serveringstider före klockan 01:00 som fram till denna tidpunkt. Exempel på provotid i ett sådant område kan vara 1 år.

För att serveringstillstånd ska medges ska fastighetsägarens godkännande till verksamheten, där tiderna för sökt alkoholservering ska framgå, inges vid ansökningstillfället.

En sökande kan endast få ett permanent serveringstillstånd om dispositionsrätt till serveringsstället kan styrkas.

Alkoholservering ska ingå i ett seriöst sammanhang. Stor återhållsamhet gäller vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller evenemang som riktar sig främst till ungdomar. Vid evenemang som enbart riktar sig till ungdomar ska tillstånd inte meddelas. Med ungdomar menas i detta fall personer som inte fyllt 18 år.

Verksamheter som inte medges serveringstillstånd är sexklubbar, arrangemang eller shower med naket inslag, till exempel striptease. Inte heller drogliberala rörelser medges tillstånd.

Det är mycket angeläget att de sociala aspekterna lyfts fram när ansökningar om serveringstillstånd ska avgöras.

Tillståndshavaren ansvarar för att ingen diskriminering sker på eller i omedelbar anslutning till serveringsstället. Diskriminering av personer på grund av kön, nationellt eller etniskt ursprung, sexuell läggning, könsöverskridande identitet eller uttryck eller funktionsnedsättning kan leda till att serveringstillståndet återkallas efter en fällande dom.

Det är tillståndshavarens ansvar att det finns ett tillstånd till offentlig tillställning (SFS 1993:1617) då sådan krävs. Antalet förordnade ordningsvakter kan även regleras i sådant tillstånd. Gällande tillstånd ska lämnas in till tillståndsenheten.

6. Handläggningstider

Enligt 5 § Alkoholförordningen (2010:1636) ska en kommun fatta beslut i ett ärende om serveringstillstånd inom fyra månader från det att en fullständig ansökan har kommit in till kommunen. Om det är nödvändigt på grund av utredningen av ärendet får handläggningstiden förlängas med högst fyra månader. Sökanden ska informeras om skälen för att handläggningstiden förlängs innan den ursprungliga tidsfristen har gått ut.

För att kunna fatta beslut i ett ärende krävs att de handlingar som begärs in av tillståndsenheten lämnas in inom utsatt tid. Saknas handlingar och ansökan inte är fullständig kan ovanstående tid förlängas.

Till exempel ska kunskap, finansiering, dispositionsrätt och kökets beskaffenhet kunna styrkas. Utan tillräckligt underlag är ansökan inte fullständig, och det kan då ta längre tid innan beslut kan fattas. Generellt kan handläggningstiden sägas börjar gälla när ansökan anses vara komplett. När utredning, utan påtagliga hinder, kan påbörjas kan en ansökan ses som komplett.

I ett ansökningsärende är det den sökande som ska visa att Alkohollagens högt ställda krav på lämplighet är uppfyllda, både vad det gäller bolaget och de personer som bedriver verksamheten.

Handläggningstider är delvis baserade på den tid själva utredning av ärendet tar för handläggarna, men handläggningstiden påverkas även av andra faktorer. Dessa faktorer kan utgöras av tiden det tar för remissinstanser att inkomma med yttrande. Tiden det tar att handlägga påverkas även av fastställda datum för möten inom kommunen (exempelvis nämndmöten, arbetsutskott), det finns även datum som reglerar när handlingar som ska tas upp under dessa möten senast får ha inkommit för att kunna behandlas. Utöver detta kan tid för justering av mötesprotokoll tillkomma.

Handläggningstiderna baseras på EU:s tjänstedirektiv, men den reella handläggningstiden som eftersträvas inom KAS är betydligt kortare.

När en ansökan inkommer till KAS påbörjas handläggning så snart detta är möjligt och sker, i generella fall, löpande i den utsträckning inkomna handlingar tillåter. Detta innebär i praktiken att sökande kan komma att behöva komplettera med nödvändiga handlingar under handläggningens gång.

Konkreta handläggningstider för de olika ärendena bifogas i *Bilaga 1*.

7. Avgifter

Enligt 8 kap. 10 § AL får kommunen ta ut avgift för prövningen enligt de grunder som beslutats av kommunfullmäktige. Kommunen får även ta ut avgift för tillsyn enligt 9 kap. av den som har serveringstillstånd och av den som bedriver anmälningspliktig detaljhandel med eller servering av folköl.

Lagen ger kommunen rätt att ta ut en avgift för prövning, samt tillsyn, enligt en självkostnadsprincip. Detta innebär att avgifterna ska täcka kommunens hantering av ärenden.

I fråga om prövning vid nya tillstånd rör det sig om de faktiska kostnader som uppkommer i samband med att verksamhetens och dess företrädares lämplighet prövas. Därmed återbetalas inte avgiften om ansökan inte beviljas.

Generellt påbörjas inte handläggning av ärenden förrän prövningsavgiften har inkommit till kommunen.

Tillsynsavgiften för permanenta serveringstillstånd delas upp i en fast grundavgift och en rörlig avgift baserad på inköpta volymer alkoholdrycker. Denna avgift debiteras en gång per år.

Vid ej inlämnad restaurangrapport kommer kommunen att placera tillsynsavgiften i närmast högre avgiftsklass mot senast inlämnade restaurangrapport. Serveringstillståndet kan också komma att ifrågasättas.

De rörliga avgifterna följer konsumentprisindex och omräknas årligen.

För en komplett sammanställning av prövnings- och tillsynsavgifter, se *Bilaga 2*.

8. Kunskapsprov

Kunskapsprov för serveringstillstånd, med undantag för paussering, omfattar fyra delmoment. Prov som avser ansökan om tillstånd för stadigvarande servering till allmänheten och för stadigvarande cateringverksamhet för slutna sällskap ska bestå av 60 frågor. Prov som avser ansökan om tillstånd för tillfällig servering till allmänheten och för stadigvarande servering till slutna sällskap ska bestå av 44 frågor. Prov som avser ansökan om tillstånd för tillfällig servering till slutna sällskap ska bestå av 28 frågor. Kunskapsprov för paussering och för provsmakning av alkoholdrycker omfattar tre delmoment, provet består av 28 frågor.

Kommunen ska vid sin prövning av en sökandes kunskaper i alkohollagstiftningen använda kunskapsprov framtagna av Folkhälsomyndigheten.

Ett kunskapsprov får avläggas muntligen om sökanden inte behärskar något av de språk som proven tillhandahålls på, kan styrka påtagliga läs- eller skrivsvårigheter eller om det i övrigt finns särskilda skäl. Tolk som anlitas ska vara auktoriserad.

En sökande som inte blir godkänd ska få en ny möjlighet att visa sina kunskaper. En sökande kan erbjudas sammanlagt tre tillfällen till prov.

Proven finns tillgängliga på olika språk bland annat svenska, engelska och franska.

Kunskapsfrågorna fördelas på fyra delmoment:

1. Alkoholpolitik
2. Bestämmelser om servering
3. Bestämmelser om tillsyn
4. Bestämmelser om mat och utrustning

För godkänt resultat krävs att sökanden uppnår minst 75 procent rätta svar inom varje område som ingår i provet.

9. Remissyttranden

Polismyndighetens yttrande ska enligt 8 kap. 11 § inhämtas vid en prövning av stadigvarande serveringstillstånd, såväl till allmänheten som i slutet sällskap. Yttrande ska även inhämtas vid ansökan om tillfälligt serveringstillstånd till allmänheten, om det inte rör sig om ett arrangemang av endast obetydlig omfattning. Enligt 8 kap. 16 § ska i motsvarande fall de lokaler som används för servering vara lämpliga ur brandsäkerhetssynpunkt, med den skillnaden att något undantag för arrangemang av obetydlig omfattning inte görs. Även vid prövning av tillfälligt serveringstillstånd i slutet sällskap kan remissyttrande inhämtas.

Polismyndighetens yttrande till kommunen fyller en viktig funktion. Genom polismyndighetens yttrande får kommunen information om förhållanden i det område där den sökande vill etablera serveringsverksamhet och polisens bedömning av på vilket sätt dessa förhållanden kan antas bli påverkade av den sökta etableringen eller en utökning av densamma.

Polismyndigheten yttrar sig i fråga om:

1. Vandel
2. Sökt serveringstid
3. Ordningsstörningar vid serveringsstället
4. Krav på förordnade ordningsvakter
5. Tillstånd till offentlig tillställning (så kallade danstillstånd)

Vid nyttjande av mark till uteservering eller vid annat nyttjande av allmän mark ska även polismyndighetens tillstånd sökas och inges till tillståndsenheten innan serveringstillstånd beviljas (dispositionsrätt).

Skatteverket yttrar sig i fråga om:

1. Restföringar
2. Betalningsuppsmaningar
3. Beslut om kontrollavgifter
4. Inkomst av kapital, över och underskott av näringsverksamhet, inkomst av tjänst, huruvida företrädare för bolaget deklarerat eller inte samt förekomst av F-skattsedel.

Miljöförvaltningen Vid varje prövning av ett nytt tillstånd och vid varje väsentlig utökning av verksamheten i en befintlig restaurang ska tillståndsenheten beakta om ansökan kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa. För att kunna göra en fullgod bedömning av dessa faktorer skickas bl.a. remiss till miljöförvaltningen som ombeds ta ställning till risk för olägenheter, till den sökta serveringstiden samt eventuella andra hinder som skulle kunna medföra särskild risk för människors hälsa.

Räddningstjänsten gör en bedömning av brandsäkerheten. Lokalerna där serveringstillstånd gäller ska vara lämpliga för sitt ändamål ur brandsäkerhetssynpunkt. Brandskyddskravet, som tidigare gällde för lokaler med stadigvarande tillstånd till allmänheten, omfattar nu även lokaler med stadigvarande servering till slutna sällskap (se 8 kap. 16 § AL). Räddningstjänsten gör en personantalsbedömning utifrån ritning som visar serveringslokalen i färdigt skick avseende bordsavdelning, eventuell scen och antal platser vid bord.

Antal sittplatser i lokalen samt det totala personantalet ska framgå av tillståndsbeviset. Detta innebär att det är viktigt att lämna in skalenäliga och korrekta ritningar i varje ärende så att underlag finns för brandskyddskonsult och räddningstjänst att göra en korrekt bedömning av personantalet utifrån de förutsättningar som gäller för lokalen.

När det gäller utformning av serveringslokalen, utifrån matkravet som finns i alkohollagen, så kvarstår följande: Serveringsstället ska vara utrustat med ett i förhållande till lokalens storlek lämpligt antal sittplatser för matservering. Om det finns drinkbar får den ta i anspråk endast

en mindre del av serveringsställets totala yta och ska vara belägen i nära anslutning till matsalen (se 8 kap. 15 § AL).

10. Villkor vid meddelande av serveringstillstånd

Enligt allmänna förvaltningsrättsliga principer kan en kommun i samband med ett beslut att meddela tillstånd också meddela olika slag av villkor. Syftet är att motverka skadeverkningar av alkoholpolitisk art. Villkor kan endast meddelas vid beslut om serveringstillstånd. Dit räknas också beslut om utökning av ett gällande tillstånd, t.ex. förlängd serveringstid och utökning av serveringslokal samt förordnade ordningsvakter efter vissa klockslag.

10.1 Serveringstider

Bestämmelsen i 8 kap. 19 § om serveringstider syftar främst till att motverka olägenheter som onykterhet och oordning. Av propositionen till den gamla alkohollagen (1994:1738) framhålls att reglerna om serveringstider utgör en inte oväsentlig del av den svenska alkoholpolitiken och att sociala hänsyn därför ska ha klart företräde framför affärsmässiga eller konkurrensmässiga sådana. Enbart den omständigheten att en konkurrerande restaurang redan fått utsträckt serveringstid kan inte motivera bifall till en annan ansökan.

I 8 kap. 19 § AL stadgas att servering av alkoholdrycker får påbörjas tidigast klockan 11:00 och avslutas senast klockan 01:00, om inte tillståndsmyndigheten beslutar annat. Detta är den så kallade normaltiden.

Vid prövning av en restaurangs serveringstid ska beaktas om serveringstiden kan medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller innebära särskild risk för människors hälsa, jämför 8 kap. 17 §. Lagstiftaren har härigenom avsett att särskilt markera att skyddet för människors hälsa och intresset av att upprätthålla ordning och säkerhet ska stå i förgrunden vid prövning av sena serveringstider.

Remissinstansernas yttranden och inställning ska alltid tillmätas stor betydelse vid bestämmande av serveringstider. Tillståndsmyndigheten måste i varje enskilt fall särskilt beakta sådana olägenheter och risker som avses i 8 kap. 17 § AL, i samband med utsträckning av serveringstiden. Med detta menas olägenheter ifråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa.

10.2 Serveringstid efter 01:00

För att serveringstillstånd till allmänheten med senare serveringstid än klockan 01:00 ska beviljas gäller följande:

Yttrande från polismyndigheten och miljöförvaltningen ska tillmätas stor betydelse vid utredning och ev. beslut.

Serveringstider efter kl. 01.00 ska vara undantag från praxis. Serveringstid till 02.00 kommer att behäftas med ett prövoår som innebär att restaurangen under ett år måste bedrivas utan anmärkning. Detta innefattar åtaganden enligt Alkohollagen (2010:1622), exempelvis att verksamheten brister i att fullgöra sina plikter mot det allmänna eller att anmärkningar från

polismyndighet eller räddningstjänst leder till att KAS-förvaltningen öppnar tillsynsutredning som leder till beslut om administrativ åtgärd.

För utökade serveringstider efter kl. 01.00 i KAS krävs att restaurangen ska vara dokumenterat välskött och inte ha några aktuella anmärkningar.

Närboende ska inte riskera att behöva bli störda av restaurangens nattliga verksamhet. Till detta räknas kraftig nedsmutsning och urinering i området, höga ljudvolymmer, ofredande och dylikt.

Restauranger i utpräglade bostadsområden, ska enbart i undantagsfall beviljas serveringstillstånd efter kl. 01.00.

Tillfällig förlängning av serveringstid kan vid max 5 tillfällen per år beviljas kostnadsfritt. I dessa fall rör det sig om max en timmas förlängning och måste sammanfalla med speciella tillfällen. Denna förlängning kan aldrig ge serveringstid som sträcker sig längre än till 03.00. Som exempel på speciella dagar kan nämnas juldagen, nyårsdagen, påskafton, studentavslutning eller stadsfester. De fem nämnda tillfällena anses ingå i stadigvarande tillstånd till allmänheten och ansöks kostnadsfritt vid kommunen. Kommunen kommer att utreda den förlängda serveringstiden och ta in yttrande från exempelvis Polismyndigheten och livsmedelsinspektör (på exempelvis Miljö- och byggnadsförvaltning), för att försäkra att den utökade serveringstiden inte skapar olägenheter för övriga medborgare. Detta utesluter inte att tillståndshavaren kan ansöka om avgiftsbelagd tillfälligt utökad serveringstid vid andra tillfällen än de fem ovan nämnda.

Den kostnadsfria 1-timmas förlängning av serveringstid är endast förenlig med servering i lokalen där det stadigvarande tillståndet är gällande. Om utökningen av serveringstid söks i samband med tillfällig tillställning i en annan lokal än ordinarie serveringsställe kommer avgift utgå för ansökan om tillfälligt tillstånd till allmänheten.

Restaurang med nattklubsverksamhet måste av säkerhetsskäl ha ett system för kontroll av det exakta antalet gäster, till exempel med klicker. Ett väl utvecklat säkerhetsarbete som omfattar brandskydd, gästernas säkerhet, hur man hanterar besvärliga gäster, kö m.m. ska finnas.

Restaurangen ska ha en tydlig och skriftlig drog- och säkerhetspolicy.

Allmänna sammankomster och offentliga tillställningar får inte anordnas på offentliga platser utan tillstånd.

Serveringstillståndet ska förenas med villkor om minst två förordnade ordningsvakter från klockan 22:00 tills att serveringsstället är utrymt. Efter särskild prövning kan det i särskilda fall villkoras om endast en förordnad ordningsvakt. Restaurang som stänger 02.00 och inte har dans eller klubbverksamhet kan undantas från det utökade ordningsvaktskravet efter samråd med polismyndigheten.

Detta gäller alltid då klubb eller dansverksamhet bedrivs. Det är tillståndshavarens ansvar att tillse att det föreligger tillstånd till offentlig tillställning (SFS 1993:1617). Om sådan verksamhet bedrivs ska gällande tillstånd kommuniceras med tillståndsenheten.

Det är tillståndshavarens ansvar att bedriva verksamheten så att skador och störningar undviks de övriga dagarna. Det är tillståndshavarens ansvar att se till att tillräckligt många ordningsvakter tjänstgör dessa dagar.

11. Olägenheter på grund av serveringsställets belägenhet

Enligt 8 kap. 17 § får serveringstillstånd vägras om serveringsställets placering eller det av andra skäl kan befaras medföra olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa, även om övriga krav som uppställs i lagen är uppfyllda.

Det ska för en kommun vara möjligt att förhindra restaurangetablering med servering av alkoholdrycker i särskilt känsliga områden, såsom i närheten av skolor, ungdomsgårdar eller där många ungdomar annars brukar samlas eller i områden med känd missbruksproblematik.

Om antalet restauranger i ett område har ökat eller riskerar att öka i en sådan omfattning att påvisbara olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa är för handen bör kommunen som tillståndsmyndighet kunna förhindra att nya serveringstillstånd i området beviljas.

Alkohollagstiftningen har tillkommit för att begränsa alkoholens skadeverkningar och är i första hand en social skyddslagstiftning.

Vid varje ansökan av ett nytt tillstånd och vid varje väsentlig utökning (anmälan) av verksamheten i en befintlig restaurang, ska tillståndsmyndigheten beakta risken för att det kan uppstå olägenheter i fråga om ordning och nykterhet eller särskild risk för människors hälsa

Polismyndighetens yttrande och inställning ska ha avgörande betydelse när det gäller bedömning av ordning och säkerhet vid serveringsstället. Detta kan gälla såväl lämpliga serveringstider som krav på förordnade ordningsvakter.

12. Kökskrav och matutbud

I bestämmelsen i 8 kap. 15 § om vilka krav som ställs på serveringsstället finns det reglerat om vad som gäller för kök och matutbud på serveringsställen. Det ställs olika krav på olika typer av tillstånd.

Ett stadigvarande tillstånd för servering till allmänheten får endast medges om serveringsstället har ett eget kök i anslutning till serveringslokalen samt tillhandahåller lagad eller på annat sätt tillredd mat. Gästerna ska kunna erbjudas ett varierat utbud av maträtter. Efter klockan 23.00 får matutbudet begränsas till ett fåtal enklare rätter.

Matsservering är ett grundläggande krav för att erhålla och behålla ett serveringstillstånd och mat ska kunna erbjudas under hela serveringstiden. Att enbart tillhandahålla prefabricerade maträtter anses inte som ett fullständigt utbud, men kan vara ett komplement till ordinarie meny.

Restauranglokalen ska vara till över hälften möblerad med bord och stolar för att möjliggöra servering av mat. Detta gäller även för uteservering.

Vid tillfällig servering och till slutna sällskap finns inget kökskrav, men serveringsstället ska tillhandahålla tillredd mat.

13. Alkohol fria alternativ

Enligt 8 kap. 22 § AL ska lättdrycker finnas i tillfredsställande urval och omfattning. I förarbetena till alkohollagen (2010:1622) (prop. 2009/10:125, s.106) klargörs att det på restauranger som serverar alkoholdrycker även ska finnas ett utbud av lättdrycker som är tillfredsställande i förhållande till serveringstillståndet och de alkoholdrycker som tillhandahålls. Detta innebär att det vid försäljning av alkoholdrycker inte enbart ska finnas lättöl, läsk och vatten utan också alkoholfria alternativ till rött och vitt vin. Det ska även finnas alkoholfria alternativ till drinkar med alkohol, om liknande alternativ med alkohol erbjuds.

14. Uteserveringar

Enligt 8 kap. 14 § ska ett serveringstillstånd avse ett visst avgränsat utrymme, det kan vara en uteservering som finns i anslutning till serveringsstället. Kommunen kan vid tillståndsgivningen besluta om kortare serveringstider på en uteservering än de tider som gäller inomhus. Det kan även villkoras tider för när uteserveringen ska vara utrymd. Anledningen är att verksamheten inte får störa omgivningen t.ex. boende i närheten av restaurangen.

I ordningslagen finns grundläggande regler om uteserveringar. Alkoholservering på uteservering regleras inte särskilt i alkohollagen, utan samma regler som vid bedrivande av alkoholservering i övrigt gäller även vid uteservering. För att bedriva uteservering krävs polismyndighetens tillstånd.

Vid ett beslut om servering på uteservering ska uteserveringen vara utrymd senast 30 minuter efter den serveringstid som beviljats på uteserveringen. Detta gäller oavsett serveringstiden inne i serveringslokalen.

Uteserveringen ska avgränsas på ett betryggande sätt, och uppfylla övriga krav till exempel godkännande av markägaren, tillstånd från polismyndigheten att använda offentlig plats samt bygglov där så krävs.

I de fall uteserveringen ligger intill restaurangen, men inte i direkt anslutning, kan serveringstillstånd medges då ingen biltrafik finns mellan restaurangen och uteserveringen. I dessa fall krävs dock att serveringen sker via bordsservering. Gästerna är alltså inte tillåtna att själva bära sin alkoholdryck till uteserveringen.

Om rökning ska vara tillåten, tänk på att kontrollera vilka regler som miljöförvaltningen ställer på dessa. Inbyggda uteserveringar med väggar och tak kan i vissa fall förhindra att rökning tillåts.

Tänk på att det kan vara bra att på ett tidigt skede ta kontakt med gatukontoret för att kontrollera vilka regler som gäller där etableringen ska ske.

15. Gemensamt serveringsutrymme

I 8 kap. 14 § andra stycket AL ges möjlighet för flera tillståndshavare att utnyttja ett gemensamt serveringsutrymme, det vill säga att man kan få tillstånd att servera på samma yta. Det krävs alltså att man har ett tillstånd när kommunen meddelar beslut om ett gemensamt serveringsutrymme.

Detta innebär att ett särskilt tillstånd kan beviljas för att servera på samma yta. En förutsättning är att de bolag som ansöker om gemensamt serveringsutrymme har ett eget serveringstillstånd i direkt anslutning till den gemensamma ytan. Särskilda villkor kan då meddelas i samband med tillståndet om behov finns.

16. Arenorna och tillhörande restauranger

När det gäller idrott och alkoholserving ska en riskbedömning göras vid varje tillfälle och en allmän princip bör vara stor återhållsamhet.

17. Tillfälligt utökade serveringstider

Här avses tillståndshavare som bedriver stadigvarande serveringsverksamhet och som i vissa fall önskar en tillfällig utökning av serveringstiden. Även när det gäller denna kategori förutsätts att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet varje vecka eller månad. En ansökan omfattar ett tillfälle. Söker tillståndshavare tillfälligt utökad serveringstid fler än 10 gånger per år *bör en* ansökan om permanent utökning av serveringstiden lämnas in för prövning.

Remissförfarande till såväl polismyndigheten (ordning) som miljöförvaltningen angående störningsrisken för boende tillämpas.

18. Pausservering

Detta tillstånd avser servering i samband med föreställningar av exempelvis teater eller opera och rör servering mellan akter.

Tillstånd får meddelas utan att kravet på att lagad mat ska tillhandahållas. Servering får dock endast ske under pauser i föreställningen i foajé till teater eller konsertlokal. Särskild restriktivitet ska gälla vid beviljandet av dessa tillstånd då det gäller ungdomsarrangemang. Endast en verksamhet som huvudsakligen vänder sig till en publik över 20 år ska erhålla tillstånd. Vid verksamhet som enbart riktar sig till ungdomar under 18 år ska tillstånd ej meddelas. För teater eller konsertlokal som saknar etablerad permanent verksamhet kan endast tillstånd meddelas för enstaka tillfälle eller för tidsperiod då gästspel förekommer. Vid pausservering medges endast tillstånd för starköl och vin, samt andra jästa alkoholdrycker.

19. Serveringstillstånd för cateringföretag

Ett bolag kan ansöka om ett cateringstillstånd till slutna sällskap. Alkoholagen ställer samma krav på lämplighet, vilket innebär att en fullständig prövning görs av vandel och ekonomi. Bolaget kan sedan efter meddelat tillstånd anmäla catering till tillståndsenheten som endast godkänner att lokalen uppfyller räddningstjänstens krav på brandsäkerhet för den sökta verksamheten.

Anmälan om cateringtillfälle behöver inkomma till tillståndsenheten minst en vecka före planerad tillställning.

20. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten och slutna sällskap

Enligt 8 kap. 2 § AL kan ett serveringstillstånd meddelas för servering till allmänheten eller slutet sällskap. Tillståndet kan vara stadigvarande eller avse en enstaka tidsperiod eller ett enstaka tillfälle. Krav på matutbud för tillfälliga tillstånd och för servering i slutet sällskap framgår av 8 kap. 15 § tredje stycket AL.

Tillfällig servering förutsätter att det inte är fråga om regelbundet återkommande verksamhet.

Ansökningar om tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten handlar om allt ifrån stora till små festivaler och enstaka evenemang.

21. Tillfälliga serveringstillstånd till allmänheten

Alkoholserveringen ska ingå i ett seriöst evenemang. Stor återhållsamhet bör gälla vid ansökningar om serveringstillstånd i samband med idrottsevenemang eller arrangemang som riktar sig främst till ungdomar. Arrangemang som enbart riktar sig till ungdomar under 18 meddelas ej tillstånd. Normalt medges tillfälliga tillstånd under max 10 dagar per arrangemang. Följande gäller vid ansökan;

1. Sökanden ska ha beviljats markupplåtelse.
2. Sökanden ska ha beviljats rätt att disponera markytan/lokalen.
3. Miljöförvaltningens krav på livsmedelshantering ska vara uppfyllda.
4. Lagad eller på annat sätt tillredd mat ska kunna tillhandahållas.
5. Serveringen ska bedrivas inom en avgränsad serveringsyta, med tillfredsställande antal sittplatser och tydliga avgränsningar.
6. Servering av alkoholdrycker bör avslutas senast klockan 01:00.
7. Betyggande tillsyn över serveringen måste garanteras.

De personer som ska ansvara för serveringen ska vara lämpliga för uppgiften. I de flesta fall är detta liktydigt med att de är innehavare av serveringstillstånd.

Sökanden ska vara såväl personligt som ekonomiskt lämplig i enlighet med vad som framgår av 8 kap. 12 § AL. Detta krav omfattar även festivalarrangör på grund av dennes betydande inflytande över festivalens bedrivande.

22. Tillfälliga serveringstillstånd till slutet sällskap

Ett slutet sällskap är en begränsad krets av personer med någon form av gemensamt intresse och där *personerna som ska delta är kända i förväg*. När det gäller servering till slutet sällskap får det inte vara en tillställning som betraktas som offentlig enligt 2 kap. 3 § Ordningsslagen.

Ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap ska lämnas *senast en 30 dagar innan tillställningen*. Tillfälligt tillstånd till slutet sällskap kan beviljas för högst 12 tillfällen under en 24-månadersperiod i samma serveringslokal. Därefter skall stadigvarande serveringstillstånd sökas istället då det anses röra sig om stadigvarande verksamhet.

Underlag för prövningen är för en förening t.ex. stadgar, verksamhetsberättelse och styrelseprotokoll, samt medlemsregister för att bekräfta sällskapets slutenhet. För ett företag är underlaget registreringsbevis.

Någon form av tillredd mat ska finnas. Vilken mat som kommer att serveras anges på ansökan. Priset för alkoholdrycker får inte understiga inköpspriset och ett skäligt pålägg ska läggas till inköpspriset. En förutsättning för att man ska kunna få tillfälligt tillstånd till slutet sällskap är att man kan visa kunskap i Alkohollagen. Detta görs genom att avlägga ett kunskapsprov.

En ansökan om tillfälligt tillstånd till slutet sällskap skickas på remiss till polismyndigheten och miljöförvaltningen om ansökan avser serveringstid efter kl. 01.00 eller om tveksamheter i övrigt föreligger.

23. Utbildning i ansvarsfull alkoholserving

Krogen är en miljö som är särskilt utsatt då det är där som många ungdomar för första gången kommer i kontakt med både alkohol och narkotika. Det är därför viktigt att arbeta med utbildning i ansvarsfull alkoholserving och Krogar mot Knark, så att de som arbetar i restaurangmiljö har goda förutsättningar att kunna möta situationer som uppstår på grund av berusning av såväl legala som illegala medel.

Villkor ska meddelas att samtliga personer (samtliga som inte enbart tillfälligt engageras oavsett anställningsform) som arbetar med servering av alkoholdrycker på restaurang med serveringstid efter klockan 01.00 ska genomgå utbildning i ansvarsfull alkoholserving

24. Riktlinjer vid tillsyn

24.1 Ordning och nykterhet

Allmänna bestämmelser om försäljning finns i 3 kap. i AL och bestämmelser om servering av alkoholdrycker finns i 8 kap. I lagens 1 kap. 11 § andra stycket uttalas att försäljning benämns servering om det sker för förtäring på stället. Bestämmelserna i 3 kap. om försäljning är därför tillämpliga även vid servering. 3 kap. 5 § och 8 kap. 20 § handlar båda om att se till att hålla ordning där man säljer respektive serverar. Enligt 3 kap. 5 § ska skador i möjligaste mån undvikas vid försäljning och den som säljer alkoholdrycker ska se till att det råder ordning och nykterhet på försäljningsstället. Enligt 8 kap. 20 § ska personal vid servering se till att måttfullhet iaktas och att störningar på grund av oordning och onykterhet undviks.

25. Kommunens tillsynsverksamhet

Kommunens tillsynsansvar över områdena servering av alkoholdrycker, detaljhandel med folköl och marknadsföring av alkoholdrycker framgår av 9 kap. 2 och 3 § AL.

Folkhälsomyndigheten utövar enligt 9 kap. 1 § AL den centrala tillsynen över efterlevnaden av lagen och har rätt att meddela allmänna råd till vägledning för lagens tillämpning. Länsstyrelsen utövar tillsyn inom länet och ska biträda kommunerna med råd i deras verksamhet. Den omedelbara tillsynen av restaurangerna utövas av tillståndsenheten i kommunen och polismyndigheten, som också har tillsynsansvar över servering av och detaljhandel med öl klass II.

Kommunerna, polis-, kronofogde- och skattemyndigheten ska lämna de uppgifter som tillsynsmyndigheten eller länsstyrelsen behöver för fullgörandet av sina uppgifter. I AL står vidare i kapitlet om tillsyn att tillsynsmyndigheterna har rätt till tillträde till lokaler och rätt att ta del av bokföring och andra handlingar som berör verksamheten. Tillsynen i kombination med möjligheter till sanktioner är det viktigaste instrumentet för att restaurangverksamheten ska kunna bedrivas enligt gällande lagar och bestämmelser. Detta möjliggör en konkurrens på sunda och lika villkor för att branschens aktörer.

Även om de flesta restauranger sköter sig och fullgör sina uppgifter är det konstaterat att många bryter mot centrala bestämmelser i olika lagar i sin verksamhet. Det förtjänar i detta sammanhang att påpekas att branschorganisationerna samt de seriösa näringsidkarna i olika sammanhang har framfört att tillsynen och sanktionerna bör skärpas ytterligare.

Tillsynen kan grovt delas upp i tre delar: förebyggande tillsyn, inre tillsyn och yttre tillsyn. Inre tillsyn innebär att kommunen, ofta tillsammans med andra myndigheter såsom polismyndigheten, skatteverket, kronofogden, arbetar med att granska att den som har serveringstillstånd fortfarande lever upp till alkohollagens krav på personlig och ekonomisk lämplighet. Den inre tillsynen bedrivs genom skrivbordsarbete och genom remisser och underrättelser mellan berörda myndigheter.

Yttre tillsyn är då kommunen besöker serveringsstället under pågående verksamhet, framför allt kvällar och nätter, kontroll av att verksamheten bedrivs i enlighet med lagen. Detta kan

även ske genom samordnad tillsyn, d.v.s. att kommunen tillsammans med olika berörda myndigheter såsom polismyndigheten, skatteverket och räddningstjänsten gör en gemensam tillsyn på serveringsstället. Resultatet av den yttre tillsynen kan leda till att en utredning inleds och att förnyade remisser skickas till berörda myndigheter samt till förslag på beslut om sanktionsåtgärder.

Med inre tillsyn avses kontroll av uppgifter från olika myndigheter. Det handlar om frågor av ekonomisk art, tillståndshavares vandel, av andra myndigheter företagna restauranginspektioner med mera. Vidare undersöks företagets försäljningssiffror genom de så kallade restaurangrapporterna från tillståndshavarna. Till den inre tillsynen räknas också en fortlöpande övervakning av restaurangernas marknadsföring i annonser och inte minst på webben. Tillståndsenheten erhåller anmälningar från polismyndigheten vilka bland annat belyser ordnings- och nykterhetssituationen i och kring en restaurang.

Som en naturlig del i den yttre tillsynen ingår också att uppmärksamma förekomst av narkotika. Fram till december 1997 var det oklart huruvida alkohollagen är tillämplig vid förekomst av narkotika, men vid denna tidpunkt fastställdes av länsrätten och uttalades av kammarrätten att ordningsbegreppet i alkohollagen är tillämpligt även när det gäller förekomst av narkotika på restauranger. Därmed finns en reell möjlighet att bekämpa förekomst av narkotika på stadens restauranger. Det har initialt lett till ett utökat samarbete om narkotika mellan polis- och tillståndsmyndigheten.

Lika självklar del i den yttre tillsynen är förekomsten av diskriminering. Förvaltningen har genom tillståndsenheten ett stort ansvar när det gäller att förebygga och hindra alla förekommande former av diskriminering. Tillståndsenheten kan arbeta förebyggande i detta avseende, identifiera vidarebefordra uppgifter till berörda myndigheter samt neka serveringstillstånd när lagakraftvunnen dom föreligger.

När det gäller frågan om brandsäkerhet på stadens restauranger ingår det som en obligatorisk del i den yttre tillsynen, att kontrollera brandskyddet. Förvaltningen underrättar sedan räddningstjänsten om eventuella brister. Räddningstjänsten ska agera utifrån lagen om skydd mot olyckor i likhet med vad som gäller inom andra områden.

Om inspektionsverksamheten ska kunna bedrivas på ett effektivt sätt förutsätts ett gott samarbete med andra myndigheter. Det är ofta lämpligt och effektivt att utföra tillsynen tillsammans. De myndigheter som i första hand är berörda är länsstyrelsen, polismyndigheten, skatteverket, miljöförvaltningen, räddningstjänsten och kommunens tillsynsverksamhet.

26. Tillsynsavgifter

Kommunen har enligt 8 kap. 10 § AL rätt att ta ut avgifter för sin tillsyn över serveringsställen med alkohol samt för tillsyn över servering och försäljning av folköl. Kommunens avgiftsuttag ska baseras på självkostnads- och likställighetsprincipen som regleras närmare i kommunallagen.

26.1 Självkostnadsprincipen

För avgiftsuttag i kommunal verksamhet gäller som huvudregel självkostnadsprincipen som uttrycks i 8 kap. 3 c § Kommunallagen. Kommuner och landsting får inte ta ut högre avgifter än vad som svarar mot kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller (självkostnaden).

Självkostnadsprincipen innebär att en kommun får ta ut avgifter men inte till sådana belopp att de tillför kommunen en vinst. Kommunerna har fått en viss handlingsfrihet när det gäller beräkningen av självkostnaden och det finns lagstöd för avgiften.

Vid beräkningen av självkostnaderna får utöver externa kostnader alla relevanta direkta och indirekta kostnader som verksamheten ger upphov till tas med. Verksamhetens eventuella andel av kommunens centrala service- och administrationskostnader bör också räknas med (se prop. 1993/94:188 s. 85, Lokal demokrati).

I självkostnaden ingår också kostnader för exempelvis tolk och andra kostnader som uppstår i samband med att sökanden ska genomföra ett kunskapsprov enligt alkohollagen.

26.2 Likställighetsprincipen

Av betydelse för avgiftsuttaget i enskilda fall i kommunal verksamhet är den s.k. likställighetsprincipen som uttrycks i 2 kap. 2 § Kommunallagen. Kommuner och landsting ska behandla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för något annat.

Bestämmelsen innebär att särbehandling av vissa kommunmedlemmar eller grupper av medlemmar endast är tillåten på objektiva grunder. Likställighetsprincipen innebär vid fördelning av avgifter att lika avgift ska utgå för lika prestation eller att kommunmedlemmar som befinner sig i motsvarande läge ska betala samma avgifter.

Likställighetsprincipen medger inte någon inkomstomfördelande verksamhet, men det finns inga hinder mot att differentiera avgifterna med hänsyn till kostnadsskillnader mellan olika prestationer. Det kan till exempel betyda att kommunen tar ut en högre avgift när ett cateringföretag för första gången anmäler en lokal för godkännande, medan kommunen endast tar en mindre avgift om cateringföretaget anmäler samma lokal vid ett senare tillfälle. Inom vissa ramar tillåts även schabloniserade taxor (se prop. 1993/94:188 s. 87).

Riktlinjer för folkölsförsäljning

Folköl är en alkoholdryck som har en alkoholhalt överstigande 2,25 volymprocent men inte 3,5 volymprocent. Öl med lägre alkoholstyrka än 2,25 volymprocent är ingen alkoholdryck. Öl med högre alkoholstyrka än 3,5 volymprocent kallas starköl. En burk folköl 3,5 volymprocent innehåller lika mycket alkohol som 4 cl 40-procentig sprit.

För att få sälja folköl krävs det att försäljningsstället är godkänt som stadigvarande livsmedelslokal. Det innebär att butiken måste ha ett brett och varierat sortiment av matvaror. Det ska därför finnas ett flertal av varje försäljningstyp till försäljning, alltså flera konserver, mejeriprodukter, charkprodukter, smörgåsar, frysta varor, bröd och grönsaker. Det ska även finnas ett sortiment av lättdrycker till försäljning i butiken som till exempel lättöl, läsk och vatten.

Glass, godis, chips, kaffe och te anses inte uppfylla kravet på tillhandahållande av matvaror. Godiskiosker, tobaksaffärer, spel- och videobutiker får endast sälja folköl om de samtidigt uppfyller ovanstående krav.

Vid servering av folköl är det en förutsättning att det samtidigt serveras mat. Lokalen måste därför vara avsedd för att man ska kunna äta mat och dricka öl på stället. Minimikravet kan anses vara uppfyllt om det till exempel serveras varma smörgåsar, varm korv, hamburgare eller skaldjur. Det ska vidare tillhandahållas ett sortiment av lättdrycker såsom lättöl, läsk, vatten på serveringsstället. Servering av folköl ska ske med återhållsamhet och får inte föranleda några olägenheter i fråga om ordning och nykterhet.

Försäljning av folköl i butik liksom servering av alkohol på restaurang regleras i alkohollagen (2010:1622). Varje handlare måste ha kunskaper om de regler som gäller vid försäljning av folköl. Det är försäljarens skyldighet att förvissa sig om att folköl inte säljs eller lämnas ut till den som inte fyllt 18 år. Därför måste butiksägaren ansvara för att se till att personalen har tillräckliga kunskaper vad det gäller försäljning av folköl.

1. Anmälningsskyldighet

Enligt AL ska den som avser att bedriva försäljning och/eller servering av folköl anmäla verksamheten till den kommun där verksamheten bedrivs. Varken servering eller försäljning av folköl får påbörjas innan anmälan har gjorts. Anmälan ska göras senast när försäljningen påbörjats.

2. Regler vid försäljning av folköl

2.1 18-årsgräns

Folköl får inte säljas till någon som inte fyllt 18 år. Den som säljer folköl ska förvissa sig om att den som köper är 18 år. Det innebär att säljaren *alltid* ska kräva att få se legitimation då personen ser ung ut. En bra regel kan vara att fråga alla som ser ut att vara under 25 år om legitimation. Försäljningsstället ska även skylta om åldersgränsen. Skylten ska synas tydligt och bör vara placerad vid kassan.

2.2 Langning

Folköl får inte säljas om man misstänker att den kommer att lämnas över till annan person som inte fyllt 18 år.

2.3 Berusade personer

Folköl får inte säljas eller serveras till den som är berusad av alkohol eller påverkad av annat berusningsmedel.

2.4 Alternativa drycker

Om du säljer folköl ska du även sälja andra drycker som till exempel lättöl, läsk eller vatten.

3. Övriga regler

Det ska vara god ordning i lokalen och det är till exempel inte tillåtet att bjuda kunder på folköl.

Vid ägarbyte av butiken ska detta anmälas till tillståndsenheten eftersom rätten att sälja folköl inte automatiskt följer med till den nya ägaren. Detsamma gäller om butiksägaren inte längre vill sälja folköl

4. Information och stöd till personal

Den som bedriver försäljning av folköl ska ge personalen den information och det stöd som den behöver för att kunna följa reglerna för försäljning av folköl. Det är särskilt viktigt att personal under 18 år får detta stöd. Personalen bör även informeras om hur den ska hantera konflikter som kan tänkas uppstå, exempelvis om en kund inte visar legitimation trots en uppmaning.

5. Tillsynsansvar

Folkhälsomyndigheten och respektive länsstyrelse har tillsynsansvar på central och regional nivå. Kommunen har tillsammans med polismyndigheten det lokala tillsynsansvaret över försäljning och servering. När tillsynsmyndigheten genomför tillsyn, har personal som genomför denna rätt att få tillträde till lokaler och andra områden som berörs av lagen. Den har även rätt att få de upplysningar, handlingar och liknande som behövs i tillsynsarbetet.

Inom KAS är det personal från tillståndsenheten som genomför den praktiska tillsynen. Syftet med besöken är att informera om de regler som gäller vid försäljning, kontrollera att reglerna följs samt stödja butiksägare att klara de krav som ställs i lagen. Utöver detta registrerar tillståndsenheten försäljningsställen och tar ut avgifter samt utreder försäljningsställen som brutit mot reglerna.

6. Avgift

För att finansiera tillsynsverksamheten har kommunen rätt att ta ut en årlig tillsynsavgift av dem som säljer folköl och tobak enligt alkohollagen 8 kap 10 § AL. Det är kommunfullmäktige i respektive kommun som bestämmer om avgiftens storlek.

7. Egenkontrollprogram

Den som bedriver försäljning av folköl ska utöva särskild kontroll (egenkontroll) över försäljningen och svara för att personalen har nödvändiga kunskaper om vad som gäller vid försäljning av folköl. Det innebär att den ansvarige för försäljningen ska ta fram ett skriftligt program där det framgår hur åldersgränser och andra bestämmelser i alkohollagen ska tillämpas och övervakas. Programmet ska skickas in till Tillståndsenheten i samband med anmälan av försäljning av folköl. Kommun och polis har rätt att vid tillsyn kontrollera programmet.

8. Sanktioner vid lagöverträdelser

Det finns två typer av sanktionsmöjligheter i Alkohollagen. Dels straffrättsliga sanktioner som utfärdas av polis eller åklagare när ett brott har begåtts. Dels administrativa sanktioner som olika tillsynsmyndigheter kan använda för att åstadkomma en förändring i framtiden. Exempelvis kan varning eller förbud mot försäljning meddelas en butik som sålt folköl till minderårig, underlåtit sin anmälningskyldighet eller saknar egenkontrollprogram.

Den som innehar folköl i uppenbart syfte att olovligen sälja den döms för olovligt innehav av alkoholdrycker. Detta innebär att folköl som uppenbarligen finns för försäljning i lokal som inte uppfyller Alkohollagens bestämmelser inte godkänd livsmedelslokal eller otillräckligt matvaruutbud får beslagtas av Polismyndigheten. Detsamma gäller också om kommunen meddelat förbud att sälja folköl.

Kommunen kan förbjuda försäljning av folköl i sex månader om Alkohollagens regler inte följs. Om regelbrottet upprepas eller bedöms som allvarligt kan kommunen förbjuda försäljning i tolv månader. Om personalen bryter mot reglerna är det butiksägaren som bär ansvaret.

Den som medvetet eller av misstag säljer eller lämnar ut folköl till den som inte fyllt 18 år eller som är märkbart påverkad av alkohol eller annan drog döms för olovlig dryckeshantering till böter eller fängelse i högst sex månader. Detsamma gäller den som säljer folköl trots att kommunen lagt ett förbud mot försäljning. Den som medverkat till försäljning, exempelvis kassapersonal kan också dömas för olovlig dryckeshantering.

Beslut som en kommun har fattat enligt alkohollagen får överklagas hos allmän förvaltningsdomstol. Det krävs ett prövningstillstånd för att kunna överklaga till kammarrätten.